

MAANDBLAD

UITGEGEVEN DOOR HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

LIMBURGSCH FLORA IN 1919.

Viel er in 1918 niet veel bezonders op floristisch gebied te vermelden, ook dit jaar is er maar weinig nieuws te boeken.

Onder den wreedten oorlog, vier jaar lang, moest de onschuldige plantkunde 't mede eenigszins misgelden. Groote excursies tot in de zoo belangrijke grensgebieden en zelfs kortere uitstapjes waren nog zeer bemoeilijkt.

Dus ook de natuuriefhebber hunkerde naar den vrede, die zou komen met de nieuwe lente. Deze kwam en met haar inderdaad de mogelijkheid om zich weer iets vrijer te bewegen.

In Mei togen we dan ook spoedig naar 't zuidelijkst deel van ons gewest en bevonden tot onze groote vreugde, dat de natuur zich toch maar weinig van den strijd tusschen de menschen had aangetrokken.

Op de warme oosthelling van den Pietersberg waren trouw de Orchideën, Anemonen en Viooltjes op hun post verschenen; 's zomers koesterde er zich 't Zonneroosje, terwijl Gamander en Tijn de lucht met hun geur vervulden.

Ook in den Z. O. hoek was 't landschap nog 'tzelfde gebleven: de Vierlandhoek, de donkere uitgestrekte Vaalser bosschen, de Eiserberg, altemaal waardevolle punten op floristisch gebied, lagen er ongerept in hun vroegeren plantenrijkdom.

't Seijler-, Selzer- en Eiserbeekje kabbelden nog met hun klare welluidende golfjes door de bloemrijke beemden in de omgeving van Epen, Vaals en Wittem. Ook de wilde Geul met al haar kronkels en bochten besproeide als voorheen de weiden vol Orchideën en Zinkviooltjes, die haar boorden omzoomen.

De natuur bedriegt nooit, maar blijft stil haar werkzaamheden voortzetten; de bloemen doen allen haat en nijd vergeten en schenken vrede en geluk.

Maar toch, de oude vriendschap onder de floristen der naburige landen keerde nog niet terug. De vurig verbeide hoop om eindelijk de gebieden over de grenzen, waar we vóór den oorlog zoo vaak 'n dag, na 'n week van ambtsdrukte, met hen gebotaniseerd hadden, weer eens terug te zien, zou ook dit jaar nog niet vervuld worden. Voor 'n vergelijkend onderzoek zijn de grensgebieden nu eenmaal onmisbaar, de flora van 'n streek stoort zich immers niet aan politieke lijnen.

Een en ander, van wat er in eigen land dit jaar gevonden werd, achten we toch vermeldenswaard.

Rector Brouns te Overbunde, die, zooals ieder jaar, de omgeving van Geulle en Bunde nauwkeurig onderzocht, vond te Bunde *Veronica peregrina*; deze Eerenprijs is afkomstig uit N.-Amerika en vermoedelijk met groentezaden aangevoerd; in N.-

Nederland wordt ze op eenige plaatsen reeds lang als ingeburgerd beschouwd; waar ze zich thuis gevoelt, komt ze ieder jaar vanzelf weer terug.

De zeldzame kruisingen van *Galeopsis Ladanum* en *G. dubia* waren dit jaar weer in groote menigte langs 't spoor bij Bunde opgekomen; ze zijn door de spoorarbeiders gespaard en zullen vermoedelijk 't volgend jaar nog beter bestudeerd kunnen worden.

Ook vond hij in 't voorjaar een nieuwe groeiplaats van den zeldzamen wilden bastaard *Primula officinalis* × *P. elatior*, n.l. bij Mariënweerd.

Te Geulle bij 't Doodleger zag hij *Euphrasia nemorosa* met regelmattige bloemen. Hierbij treft 't wel, dat de bloemkroon niet gevormd was zooals de pelorische eindbloem van andere leden der Leeuwenbekachtigen (b.v. *Digitalis* en *Linaria*), maar zooals de pelorische bloem bij *Lipbloemigen*, n.l. op een Crucifeer gelijkend.

De Heer Stessen die ook dit jaar 't mooie land van Gulpen verkende, speciaal om er Orchideën te vinden, ontdekte bij Wijlré een flinke kolonie van de *Herfstschröeforchis*. Van dit onaanzienlijk orchideeltje, dat bovendien in een veel later seizoen bloeit dan zijn zusjes, is de klassieke groeiplaats op den Pietersberg tegenover 't kasteel van Canne zoo goed als uitgeroeid door (vooral buitenland-sche) verzamelaars; op de andere vindplaatsen, waar 't vroeger door een of twee exemplaren vertegenwoordigd was, is 't geheel verdwenen.

Ook vond hij aldaar de *Hondswortel*, 'n andere veel fraaier Orchidee, wier eenige vroegere groeiplaats te Voerendaal door mergelontginning te niet was gegaan.

De Heer Vroemen te Merkelbeek, vond bij Doenrade een plek met *Chelidonium majus*, waarbij de bloemen van alle planten 8 kroonbladen hadden. De variëteit met gevulde bloemen was reeds voldoende bekend; niet echter die met halfgevulde of liever dubbele bloemen. Er is van uitgezaaid om er verder proeven mee te nemen.

Pater Fleck te Watersleijde vond op de heide tusschen 't station en de grens te Vlodrop 'n groote hoeveelheid *Lycopodium complanatum*, die in 't Zuiden zoo zeldzaam is en waarschijnlijk alleen bij Brunssum voorkomt. In Noord-Limburg groeit ze op meer plaatsen, evenals in 't daar aangrenzende Belgisch en Duitsch gebied. Te Vlodrop was 't weer de variëteit *Chamaecyparissus*; 't is nog de vraag of de andere variëteit, *anceps*, wel inheemsch is.

Van de zeldzame *Euphrasia montana* vond de Heer Kloos uit Dordrecht in den voorzomer 'n weiland vol langs de Geul bij Cottesen, vlak aan de Belgische grens.

Van de *Kuifhyacint* werd dit jaar 't gebied weer met twee plaatsen vermeerderd: de Heer Kentgens te Sittard trof haar ten Noorden van Geleen

aan; de Heer Stessen bij Simpelveld. Ze is nu reeds op twaalf plaatsen in Z.-Limburg gevonden.

De Heer Al. De Wever te Maastricht zag onder honderden gewone één struik witbloemige *Ononis spinosa* buiten de Boschpoort nabij 't „Kraaiendorp”. Ze is nog niet in den Museumtuin overgeplant, omdat ze voorloopig nog veilig is; wel is onmiddellijk bij rijpheid zaad ervan uitgezaaid.

* * *

De graanaanvoer uit Amerika is op 't oogenblik nog te onbeduidend, dan dat weer vreemde planten kunnen worden aangevoerd; 't valt wel op, dat van de talloze adventiefplanten van vóór den oorlog er zoo bitter weinig hebben stand gehouden, al bleven de terreinen onveranderd.

Al valt 't eigenlijk buiten ons bestek, toch kunnen we niet nalaten iets van de voedingsplanten te melden, die men in de oorlogsjaren heeft trachten aan te kweken.

Zonnebloemen: de zaadopbrengst viel erg tegen. Maïs schijnt in ons land niet loonend, ook niet de variëteiten die hier nog rijp zaad voortbrengen.

Van de **Aardperen** of z.g. Russische aardappels (*Helianthus tuberosus*), die vroeger hier nog al voor stroopbereiding gekweekt werden zag men thans weer enkele perceeltjes. De opbrengst is ieder jaar bijzonder groot, althans die van de verbeterde rassen van Vilmorin, maar ze zijn niet erg smakelijk, ook niet voor 't vee.

't **Brusselsch Witlof**, 'n variëteit van de wilde Cichorei, bleek te Merkelbeek zeer winstgevend te zijn.

Voor één cultuur is de oorlog de doodsteek geweest, n.l. voor de **Kaarden**, die tot voor 1914 nog gretig aftrek vonden in Duitschland.

* * *

Ten slotte iets over de mergelontginning en nog wat.

De kalkexploitatie zou, naar men beweert, door gebrek aan steenkool geen opgang gemaakt hebben; 't schijnt echter dat, ondanks de geweldige reclame, de inlandsche kalk niet erg deugdelijk bleek te zijn. Als dit zoo is, dan mag de natuurlieffhebber hierover toch wel 'n beetje leedvermaak hebben, al dient ook hij 't algemeen-boven 't eigenbelang te stellen. Door de mergelontginningen zijn al heel wat mooie plekjes vernietigd; doch daarom niet getreurd! Als langzamerhand de natuur weer de kale uitgeschudde plaatsen in een nieuw plantenkled heeft gestoken, kan men 't misschien nog beleven dat eenmaal sommige terreinen er mooier dan vroeger zullen uitzien.

Ook voor de bruinkoolindustrie schijnt 't er niet bijster goed uit te zien. Al is deze gedurende 't steenkoolgebrek van groot nut, we betreuren 't dat nu de eigenlijke veenflora, die van open zonnige standplaats houdt, al zoo goed als verdwenen is. De nog overgebleven kleine plekjes zijn nu vanzelf ten ondergang gedoemd. Wel vindt men te Schinveld nog dennen- en loofbosch met als ondergrond wat veenmos, aan wier randen zich nog enkele grooter veenplanten trachten te handhaven.

Toch is 't niet onmogelijk, als die bruinkoolterreinen na verloop van tijd weer aan zichzelf overgelaten blijven, dat ook hier eens zich opnieuw 'n veenflora zal vestigen. Wat we van harte hopen.

Nuth.

A. DE WEVER.

'N KNEKELHUIS.

„Belvédère” en 't **Boscherveld** — (zie vorig Maandblad) — lijken meer en meer 'n groot knekelhuis.

Geen week haast gaat voorbij, waarin niet allerlei knooken worden gevonden.

Gelukkig komen ze allemaal terecht in 't Maastrichter Museum, waar ze, naast andere Limburgsche natuurhistorische vondsten, getuigen van den rijkdom, welke op dit gebied in ons gewest bestaat.

Eenmaal moet te „Belvédère” en in 't „Boscherveld” 't Maaswater geweldig hebben huisgehouden, er de lijken van dieren en menschen hebben naar toe gevoerd.

Oók van menschen!

In de week voor Allerheiligen kwam te „Belvédère” 'n gansch menschenskelet te voorschijn.

't Lag pl.m. 1 Meter onder de oppervlakte en wel in de bovenste löss, beter gezegd leemlage, welke zit op de kolossale lössmassa, waardoor „Belvédère” bij de geologen zoo bekend is.

't Is zoo goed als zeker, dat dit löss er ligt op z'n eerste, z'n oorspronkelijke plaats en gerekend mag worden tot 't diluviale tijdperk, terwijl 't leem (brikenleem) boven dit löss van alluvialen oorsprong moet heeten.

In dit leem dan zat 'n menschenskelet.

Jammer genoeg kwamen we eerst ter plaatse toen schop en houweel van de werklui maar al te zeer 't geraamte hadden mishandeld, in 'n vormlozen beenderenhoop gemetamorphoseerd.

Zoo waren we niet in staat om 't skelet in situ te aanschouwen en zijn er zoo goed als zeker heel wat beenderen verloren gegaan. We hebben gered wat nog te redden viel.

Ons medelid, Dr J. Beckers, Beek, heeft de determinatie op zich genomen.

't Resultaat was, dat we in 't Museum konden onderbrengen: Schedelbeenderen; onder- en bovenkaak met 13 tanden; 5 halswervels; 3 borstwervels; 1 lendewervel; linker en rechter opperarmbeen; linker en rechter scheenbeen; hielbeen; 1 middenvoetbeentje; 1 middenhandbeentje en een zestal fragmenten van ribben.

't Moge waar zijn dat de vondst van 'n menschenskelet in 'n dergelijke aardlaag van weinig betekenis is voor de natuurhistorische wetenschap, toch hebben we gemeend ze hier te moeten memoreeren, al was 't alléén maar omdat ze mede 'n kijk geeft op 't voor natuurhistorici anders zoo belangrijke „Belvédère”.

Alweer vonden we in diezelfde week vóór Allerheiligen in 't „Boscherveld” in laag b-c (zie vorig Maandblad, C. Ubaghs, l'homme préhistorique enz.) een hertenkaak, waarin 3 tanden, benevens nog een afzonderlijken dito tand.

't Vele voorkomen van overblijfselen van herten is opvallend en vaak hebben we ons afgevraagd, hoe komen ze allemaal hier terecht? Die beesten moeten eenmaal in de buurt van Maastricht in ontzaggelijke hoeveelheden gehuisd hebben.

Dat blijkt ook uit andere vondsten, welke in de stad zelf, jaren geleden, plaats hadden. In de Stokstraat en buiten de St. Pieterspoort toch trof men in 1885 en '86 op korten afstand wel eenige duizenden geween van herten aan, die volgens wijlen den Rijksarchivaris J. Habets allemaal gezaagd

waren of een ander teeken van bewerking droegen. Waar ze zich bevonden tusschen voorwerpen van Romeinschen oorsprong, muntstukken, terra sigillata, stukken van hypocausta etc., mag men met grond veronderstellen, dat ze dateeren uit den tijd dat de Romeinen zich in deze streken ophielden. (Veel dier horens kan men nog zien in het Geschied- en Oudheidkundig Museum, alsmede ook in ons Natuurhistorisch Museum).

Zou er wellicht verband bestaan tusschen deze horens en de resten van herten in 't Bosscherveld?..

Jos. CREMERS.

LIMBURGSCH E ENTOMOLOGISCHE VONDSTEN IN 1919.

Op entomologisch gebied zijn in 't afgelopen jaar verschillende belangrijke Limburgsche vondsten gedaan en gepubliceerd, deels door leden van ons Genootschap, deels door andere entomologen in of buiten onze provincie. Om te beginnen met hetgeen in de tijdschriften van het Genootschap zelf bekend gemaakt is, verscheen in het Jaarboek 1918 (uitgegeven 1 Mei 1919) als onderdeel van het „Verslag van het Biologisch onderzoek van de Maas en hare oevers” een bericht over het „Entomologisch onderzoek”, vergezeld van een lijst der waargenomen insecten uit de orde der Coleoptera, Hymenoptera, Lepidoptera, Orthoptera, Plecoptera, Agnatha, Trichoptera, Odonata, Hemiptera, Homoptera, Diptera en Panorpa, bewerkt door Mr D. Uyttenboogaart. Een zeker aantal der soorten is nieuw voor de Limburgsche fauna, terwijl *Euacanthus interruptus* (Homopt.) en *Clinocera bistigma* (Dipt.) niet slechts voor Limburg, maar ook voor Nederland tot nog toe onbekend waren. — P. H. Schmitz S. J. zette in 't Jaarboek zijne Monographie voort der Phoridae van Hollandsch-Limburg en behandelde 19 Aphiochaeta-soorten, waarvan een nieuw voor de wetenschap en de meeste nieuw voor Continentaal-Europa. Dezelfde schrijver publiceerde in den loop van dit jaar nog 13 andere nieuwe soorten van dit onuitputtelijke vliegengeslacht, allen in Zuid-Limburg door hem ontdekt, in Nr 105 en 107 van de Entomologische Berichten, uitgegeven door de N. Ent. Vereeniging. In deze „Berichten” verschijnt ook om de twee maanden van de hand van Jhr. Dr. Ed. Everts een overzicht over „Nieuwe vondsten voor de Nederlandsche Coleopteren-fauna”, waarin de vondsten uit Limburg vaak een rol spelen. In alle dit jaar uitgekomen nummers der E. Berichten (behalve 108) vinden we opgaven omtrent keversoorten, in Limburg waargenomen, en nieuw voor de Nederlandsche fauna.

Nemen we het Tijdschrift voor Entomologie, Jaargang 1919, ter hand, dan keeren ook daarin de namen van verschillende Limburgsche vindplaatsen herhaaldelijk terug. Zoo b.v. in het tweede supplement met aanvullingen en verbeteringen op de „Orthoptera Neerlandica” van C. Willemse en in de „Studien über paläarktische, vorwiegend holländische Limnobiiden, insbesondere über ihre Kopulationsorgane”, van Prof. Dr J. C. H. de Meijere. In Limburg werd dit jaar ook de Zomervergadering der Ned. Ent. Vereeniging gehouden (14 Juni. te Valkenburg), waar zich Limburgs

entomologen niet onbetuigd luiten; door de heeren P. Wasmann, Willemse, Schmitz en Rüschkamp werden wetenschappelijke mededeelingen gedaan; de laatstgenoemde berichtte o.a. over de ontdekking eener nieuwe muggensoort, die dan later onder den naam van *Bradysia feix* n. sp. door H. Schmitz in Deel V, Aflevering 1 van de Zoologische Mededeelingen, uitgegeven vanwege 's Rijks Museum van N. historie te Leiden, 1919, beschreven is. H. S.

DE WATERSPREEUW.

Niet zonder ietwat vreeze ga 'k 't hebben over den Waterspreeuw, den *Cinclus cinclus aquaticus* Bechst.

Die heeft ons destijds heel wat onaangenaamheden bezorgd.

Men zal zich herinneren hoe in 1913, de Waterspreeuw voor 't eerst met zekerheid op Limburgschen bodem werd geconstateerd in de buurt van Gulpen.

Zal zich ook herinneren dat naar aanleiding van 't buitmaken van dezen Waterspreeuw met nest en eieren er van verschillende kanten geprotesteerd werd tegen 't uitroeien van zoo'n ornithologisch unicum hier te lande en de Nederlandsche Ornithologische Vereeniging 'n schrijven publiceerde waarin ze er op aandrong dat, in de eerste jaren 't Nederlandsch broedgebied van den Waterspreeuw met rust zou worden gelaten.

We hebben destijds 't schrijven in ons Maandblad van 14 Juli 1914 afgedrukt en bij die gelegenheid gezegd dat we er volkomen mee accord gingen.

En ofschoon we sinds dien meermalen 't aanbod ontvingen om een Waterspreeuw voor 't Maastrichter Museum te ontvangen, gingen we daar nimmer op in.

De *Cinclus cinclus aquaticus* moest met rust gelaten worden...

Kunnen wij 't derhalve verhelpen, dat we den 4den December i.l. toch 'n Waterspreeuw kregen toegezonden, weer uit de buurt van Gulpen?...

Welneen!

Wij hebben aan 't dooden van den vogel part noch deel.

En o.i. mag wetenschappelijk ornithologisch Nederland blij zijn, dat er in Maastricht 'n Natuurhistorisch Museum bestaat.

Dáár toch kwam de doode Waterspreeuw uit Gulpen nu terecht.

En zal hij, naar we hopen, eeuwen lang getuigen, dat Waterspreeuwen, die in 1913 voor 't eerst met zekerheid werden waargenomen te Gulpen, óók in December 1919 nog in de buurt van Gulpen huisden.

Jos. CREMERS.

ONS MUSEUM.

Eindelijk hebben de restauratieplannen haar beslag gekregen en zullen ze onverwijld worden uitgevoerd. Men is reeds volop bezig 't daarvoor benodigd materiaal aan te brengen. Begin Juli denkt men met de herstellingswerken klaar te zijn.

Tot dien tijd zullen we waarschijnlijk genoodzaakt wezen, 't Museum voor 't publiek te sluiten. Leden en niet-leden echter, die voor een of ander

speciaal iets graag toegang zouden hebben, behoeven zich daarvoor slechts te wenden tot den Conservator, Hertogsingel 10. Hij zal hun graag terwille zijn.

ONS MAANDBLAD.

Waar in den vervolge ons Maandblad geregeld zal verschijnen doen we 'n beroep op onze lezer voor bijdragen. Langere of kortere mededeelingen en uiteenzettingen op natuurhistorisch gebied zullen — mits ze handelen over Limburgsche of met Limburg verband houdende natuurlijke historie, hartelijk welkom zijn en in ons orgaan 'n plaats vinden, ondanks duurte van alles en nog wat op 't gebied van wetenschappelijke publicaties.

NOG 'N VONDSST.

„Autodidacten — werd wel 'ns gezegd — blijven niet gespaard voor de deze lieden kenmerkende eigenschap, dat zij al hun vondsten even belangrijk en even vermeldenswaardig vinden.”

Dit gezegde schoot me te binnen, toen 'k, ettelijke weken geleden, 'n vondst deed en 't voor-nemen maakte ze te publiceeren.

In hoeverre ze ietwat van belang mocht zijn mogen anderen beoordeelen.

M'n vondst gebeurde op de volgende wijze.

„Men” had gehoord van de talloze beentjes uit löss, waarover we 't in ons vorig Maandblad hadden, beentjes van Rana en Bufo, van Talpa en Arvicola enz. En „men” kwam ons zeggen, dat er vlak in de buurt, waar die lössbeentjes zitten, karrenvrachten dergelijke beentjes en zelfs beenderen! voor den dag komen, als men zich slechts de moeite wil geven om $\pm \frac{1}{2}$ Meter diep te graven. De bewuste plek lag in 't veld, tusschen Jeker en St. Pietersberg, vlak bij de den Maastrichtenaren welbekende kweekkerij van Hellwig langs den Canerweg.

Dadelijk zijn we daar aan 't graven gegaan spoedig kwamen we tot de ontdekking, dat we niet voor niets de spade hanteerden.

We stooten n.m.l. op 'n eigenaardige grondsoort, waarin 't krioelde van allerlei recente land- en watermollusken.

De grond was korrelig kalkachtig en vertoonde veel ijzeroxyde.

Door dit laatste was hij niet zelden aaneengekit tot grootere en kleinere, op beenderen gelijkende pijpvormige voorwerpen.

Wij zonden 'n monster op aan Prof. Molengraaff die den grond houdt voor 'n afspoelsel van de verveerde krijtrotten van den St. Pietersberg, waarschijnlijk gemengd met wat löss. Dit afspoelsel werd afgezet in 't Jekerdal toen de Jeker daar veel breeder was dan nu en 't huidige dat nog met haar wateren vulde.

Zóó is 't ook te verklaren, dat er zoo'n massa schelpen in voorkomen van Helix en Succinea, van Limnea en Planorbis enz. enz.

Bij nadere beschouwing van den zwarten bovengrond aldaar in 't Jekerdal kwam 'k tot de ontdekking, dat deze bovengrond in 't Jekerdal alomme wit ziet van de ontelbare schelpen, welke

door ploegen en spitten uit de lager gelegen lagen naar omhoog zijn gekomen.

JOS. CRÉMERS.

EEN VERDWAALDE.

Gelijk ieder jaar in September gebeurt, werden den 23sten van die maand dit jaar weer Klokdier-tjes, Vorticella's gezocht in den vijver van het Stadspark te Maastricht. In plaats daarvan werd een kolonie witachtige poliepen opgevischt, wat niet anders kon zijn dan Cordylophora. Een gedeelte ervan werd opgezonden naar Dr. Peeters S. J., St. Ignatiuscollege, Amsterdam, die niet lang geleden enkele artikels aan Cordylophora uit de meren en wateren rondom Leiden in D. L. N. heeft gewijd. Het „plantje” staat thans op formol in de dierenafdeeling van het Museum te Maastricht.

Tot nu toe waren deze poliepen in ons land alleen gevonden in de Hollandsche boezemwateren.

B. S.

EEN ZELDZAME PLANT IN ROERMOND.

Den 11den September l.l. werden planten gezocht voor de H. B. S. te Roermond op het puinveld bij het Schuttersland aldaar. De tomaten! bloeiden daar in groot aantal tusschen aardappelen, die er evenmin behoorden. Eén „tomaat” had groote bloemen, de zeer eigenaardig gebogen groote meeldraad naast de 4 anderen en stengel en bladeren met tal van groote, scherpe stekels: Stekelnachtshade of Solanum rostratum Dunal. Een mooi takje vruchten met de gedoornde kelken staat in de schoolverzameling te Roermond als aandenken.

B. S.

VARIA.

1. **Roofvogels.** De heer Pelt, redacteur van „de Limb. Postduif” heeft een actie op touw gezet, wier „edel” doel is de „dood aan de Roofvogels”, zooals het in zijn blaadje heet. Wie 'n gedooden roofvogel toonen kan verdient 'n premie! De „sportbroeders” worden aangespoord tot 't geven van bijdragen... en vooral tot „den dood”. Treurig!

2. **Mollen.** 't „Mollen” schijnt tegenwoordig in onze buurt druk beoefend te worden door eenige „Hollanders”, die met behulp van honden hier de weilanden van deze nuttige dieren komen... „zuiveren”. Ze schijnen van de boeren nog al gemakkelijk verlof te bekomen ook. Ach, waren alle menschen wijs! (ook de boeren!)

3. **Zalmen.** De zalmenvangst op de Geul is sedert eenigen tijd weer aan den gang. Enorme exemplaren, als verleden jaar, schijnen tot nu toe dit jaar nog niet gevangen te zijn.

Heer.

M.

NIEUW LID.

F. Rüschkamp S. J., Ignatiuscollege, Valkenburg.